

**TEXNOLOGIYA FANINIG INSONNI MODDIY VA MA'NAVY DUNYOQARASHINI
RIVOJLANTIRISHDAGI AHAMIYATI**

Boybalayev Mirzooxun Abdumanonovich

Farg'ona viloyati So'x tumani 18-maktab direktori. (1993 yil Samarqand Davlat Universiteti
"Umumtexnik fanlar va mehnat" yo'nalishini tamomlagan)

Annotatsiya

Ushbu maqolada texnologiy fanining o'ziga xos xususiyati o'quvchilarni ma'naviy va moddiy madaniyat dunyosiga jalb qilish, texnologiya fanining vazifalari o'quvchilarning mehnat va texnologik madaniyatini, texnologik bilim va ko'nikmalar tizimini shakllantirish va mehnatni tarbiyalashi haqida so'z yuritiladi

Kalitso`Zlar: maishiy buyumlar, texnologik madaniyat, mehnat bozori, ijtimoiy muhit ob'ektlari, mehnat madaniyati va estetikasi

**THE IMPORTANCE OF TECHNOLOGY IN THE DEVELOPMENT OF HUMAN`S
MATERIAL AND SPIRITUAL WORLDS**

Boybalayev Mirzookhun Abdumanonovich

Director of school 18, Sokh district, Fergana region. (1993 graduated from Samarkand State University, majoring in "General technical sciences and labor")

Annotation

In this article, the special feature of technological science is to attract students to the world of spiritual and material culture, the tasks of technology science are to form the labor and technological culture of students, the system of technological knowledge and skills, and to educate labor. is held

Keywords: household goods, technological culture, labor market, objects of social environment, labor culture and aesthetics

KIRISH

"Texnologiya" fanining o'ziga xos xususiyati o'quvchilarni ma'naviy va moddiy madaniyat dunyosiga jalb qilishdir. Agar o'quvchilar adabiyot, tarix va boshqa darslarda ma'naviy madaniyat bilan tanishsalar, unda zamonaviy inson bo'lgan moddiy madaniyat dunyosi boshqa maktab fanlarini hisobga olmaydi, bu esa o'quvchilarni zamonaviy jamiyatga moslashishini qiyinlashtiradi.

Moddiy madaniyat, ma'naviy madaniyatdan farqli o'laroq, inson faoliyati va uning rivojlanishining barcha sohalarini qamra boladi. Bu vositalar, uy-joy, maishiy buyumlar, kiyim-kechak, oziq-ovqat va boshqalar. Moddiy va ma'naviy madaniyat bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lib, inson hayotining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Texnologiya fani o'quvchilarda sog'lom ovqatlanishni tashkil etish, qulay sharoitni tashkil etish va hokazolar orqali o'z salomatligini saqlashga ongli ehtiyojni yuzaga

keltiradi. Umumiy ta'lim tizimida "Texnologiya" fanining vazifalari o'quvchilarning mehnat va texnologik madaniyatini, texnologik bilim va ko'nikmalar tizimini shakllantirish va mehnatni tarbiyalashni o'z ichiga oladi.

"Texnologiya" fani maktab o'quvchilari uchun umumiy ta'limining zaruriy qismidir, ularga qo'l mehnati va mexanizatsiyalashgan mehnat asoslarini, texnologiyani boshqarish va olingan bilimlarni amaliy faoliyatda qo'llash imkoniyatini beradi. Maktab o'quvchilarini uyni boshqarish texnologiyalari bo'yicha o'qitish - materiallarni, energiyani, ma'lumotni, tabiiy va ijtimoiy muhit ob'ektlarini konvertatsiya qilish va ulardan foydalanishning aniq jarayonlarini ishlab chiqishga asoslangan.

Boshlang'ich maktab bosqichida umumta'lim muassasalarida yoshlarni texnologik tayyorlashning o'zgarmas ta'limiy maqsadlari quyidagilardan iborat:

- ✓ texnologik savodxonlikni,
- ✓ texnologik madaniyatni,
- ✓ mehnat madaniyatini ,
- ✓ o'quvchilar o'rtasida ishbilarmon shaxslararo munosabatlarning etikasini shakllantirish,
- ✓ ijodiy faoliyatni rivojlantirish,
- ✓ kasbni o'zi ongli va mustaqil ravishda belgilashga tayyorlash va
- ✓ keyinchalik jamiyatda ijtimoiy va mehnatga moslashishdan iboratdir.

Shunga ko'ra, o'rganilayotgan texnologiyaning turidan qat'i nazar, "Texnologiya" yo'nalishi bo'yicha o'quv dasturining mazmuni materialni quyidagi so'nggi ta'lim yo'nalishlarida o'rganishni ta'minlaydi:

- texnologik madaniyat;
- zamonaviy ishlab chiqarishning umumiy texnologiyalari;
- mehnat madaniyati va estetikasi;
- texnik ma'lumotlarni olish, ishlov berish, saqlash va ulardan foydalanish;
- rasm, grafika, dizayn asoslari;
- kasblar olami bilan tanishish, kasb-hunar ta'limi va ishga joylashish rejalarini tuzish;
- texnologik jarayonlarning atrof-muhit va inson salomatligiga ta'siri;
- san'at va hunarmandchilik, dizayn faoliyati;
- texnika va texnologiyalar rivojlanishining tarixi, istiqbollari va ijtimoiy oqibatlari. O'quvchilar quyidagi umumiy mehnat tushunchalari bilan tanishadilar:
 - ❖ mehnat mahsuloti, moddiy mahsulot yoki nomoddiy xizmat, dizayn, loyiha, qurilish mahsulotining ehtiyojlari, tovarlari, iste'mol qiymati;
 - ❖ ishlab chiqarishning maqbul va mumkin bo'lgan texnik va texnologik vositalarini (qurilmalar, mashinalar, mexanizmlar) o'rnatish, montaj qilish, boshqarish va xizmat ko'rsatish;
 - ❖ mehnatni mexanizatsiyalash va ishlab chiqarishni avtomatlashtirish;
 - ❖ ishlab chiqarishning texnologik madaniyati;
 - ❖ mehnatni ilmiy tashkil etish, xavfsiz mehnat amaliyotidan foydalanishni ta'minlash vositalari va usullari;

❖ texnologik intizom;
❖ muloqot etikasi;
❖ ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatishda axborot texnologiyalari; istiqbolli texnologiyalar;
❖ mehnat va texnologiya ob'ektlarining iqtisodiy funktsional tavsiflari; ishlab chiqarish tannarxi; xom ashyo, energiya, ishchi kuchini tejash; mehnat unumdorligi; ❖ ishlab chiqarish faoliyati, chiqindisiz texnologiyalar, chiqindilarni boshqarish va ulardan oqilona foydalanishning ekologik oqibatlarini. Texnologiyalarni o'rganish jarayonida o'quvchilar quyidagilarga ega bo'ladilar:

- o'qitish, ish joyida ishni tashkil qilish ko'nikmalari; mehnat madaniyatiga rioya qilish;
- ijodiy, transformatsion, ijodiy faoliyat ko'nikmalari;
- texnik hujjatlarni o'qish va kompilyatsiya qilish, texnologiya va mehnat mahsulidagi parametrlarni o'lchash ko'nikmalariga ega bo'lish; modellashtirish, loyihalash, kompyuter va bezak yordamida texnologiya, mehnat ob'ektini loyihalash usulini tanlash;
- materiallar, energiya va axborotni, ijtimoiy va tabiiy muhit ob'ektlarini o'zgartirish va ulardan foydalanishning asosiy usullari va vositalari;
- tarkibiy va tabiiy bezak materiallarining xususiyatlarini bilish va baholash qobiliyati; - uchrashuvda navigatsiya qilish, qo'l asboblari va jihozlardan foydalanish;
- ish joyini tashkil qilish ko'nikmalari;
- har xil ommaviy kasblar tomonidan taqdim etilgan shaxsning shaxsiy ehtiyojlari va xususiyatlariga moslashish qobiliyati.

"Texnologiya" o'quv dasturining asosini "Pazandachilik", "To'qimachilik va bezak materiallaridan buyumlar yaratish", "Tikuvchilik, Hunarmandchilik" shuningdek, dastur "Ichki dizayn", "Elektrotexnika", "Zamonaviy ishlab chiqarish va kasbiy ta'lim", "Dizayn va ijodiy ish" bo'limlarini o'z ichiga oladi.

Shaxsning, uning oilasining va jamiyatning ehtiyojlaridan kelib chiqib, pedagogik fanning yutuqlari, dasturga kiritish uchun aniq o'quv materiallari quyidagi qoidalarni hisobga olgan holda tanlandi: o'quvchilarning

- bilim,
- intellektual,
- ijodiy,
- ma'naviy,
- axloqiy,
- estetik va jismoniy rivojlanishi imkoniyati,
- ishlab chiqarish, o'xizmat ko'rsatish ,
- maishiy xizmat sohasida o'rganilayotgan texnologiyalar va vositalarning keng tarqalishi va ularda zamonaviy ilmiy-texnikaviy yutuqlar va badiiy uslub aks ettirilganligi,

- o'quvchilarni amaliy yo'naltirgan holda turli xil texnologik tadbirlarga jalb qilish asosida tarkibni o'zlashtirish imkoniyati,
- ijtimoiy,
- guruh yoki individual ehtiyojlarni o'rganishga asoslangan ijodiy va transformatsion faoliyat ob'ektlarini tanlash,
- umumiy mehnat,
- arzon, xavfsiz, o'qitishning amaliy yo'nalishini amalga oshirish,
- texnologik jarayonlarning usul va vositalarini vizual tarzda namoyish etish imkoniyatlaridir.

XULOSA

Texnologiya fani shaxsiyatining fuqarolik va vatanparvarlik fazilatlarini, mehnat bozori sharoitida ularning ongliklik va erkinlik bilan o'ziga maqul bo'lgan kasbni o'zi tanlashiga, gumanistik va pragmatik yo'naltirilgan dunyoqarashni shakllantirishda yordam beradi.

ADABIYOTLAR:

1. S. Bekmurodova. Texnologiya fanini o'qitishga yangicha yondashuv. Metodik qo'llanma. – Toshkent. 2017.-140 b.
2. Tohirov O'. O. Texnologiya o'quv fani davlat ta'lim standarti va o'quv dasturini ta'lim amaliyotiga joriy etish metodikasi. // Metodik tavsiyanoma. – T.: RTM, 2017.-72
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi (24.01.2020-y.). // <https://president.uz/uz/lists/view/3324#>
4. O. A. Qo'ysinov, O'.O.Tohirov va boshqalar. Polimer materiallarga ishlov berish texnologiyasi. Metodik qo'llanma. – T.: "Delta print" MCHJ, 2017.-64 b.